

Sygn. akt VII U 2712/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 sierpnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Popielińska

Protokolant: st.sekr. sądowy Anna Szewczyk

po rozpoznaniu w dniu 7 sierpnia 2013 r. w Gdańsku

sprawy K. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z udziałem zainteresowanego J. K.

o prawo do renty rodzinnej

na skutek odwołania K. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 27 sierpnia 2012 r. nr (...) - (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu K. K. prawo do renty rodzinnej po zmarłej matce M. K. na okres od dnia 1 lipca 2012 r. do dnia 28 lutego 2015 r.
2. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania zaskarżonej decyzji.

/ Na oryginale właściwy podpis. /

Sygn. akt VII U 2712/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 sierpnia 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił wnioskodawcy K. K. prawa do renty rodzinnej z uwagi na fakt, iż komisja lekarska pozwanego orzeczeniem z dnia 24 sierpnia 2012 r. ustaliła, że nie jest on całkowicie niezdolny do pracy, co stanowi o braku podstaw do przyznania renty rodzinnej po zmarłej matce M. K. (k. 10 akt rentowych).

Odwołanie z dnia 10 września 2012 r. od powyższej decyzji wniósł wnioskodawca K. K., żądając przyznania mu wnioskowanego świadczenia. Wskazał, iż choruje od urodzenia na zanik mięśni, upośledzenie umysłowe oraz zaburzenia w zachowaniu i niekontrolowane stany emocjonalne. Podał, iż orzeczeniem z dnia 09 lipca 2009 r. został zaliczony do znacznego stopnia niepełnosprawności z koniecznością stałej lub długotrwałej opieki osoby drugiej w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Wyjaśnił, iż stan jego zdrowia ciągle się

pogarsza, mięśnie są coraz słabsze, ma problemy z ubieraniem się czy przytrzymywaniem filiżanki z herbatą. Po śmierci mamy pogorszył się jego stan psychiczny, jest zmuszony do przyjmowania silnych leków antydepresyjnych. Boi się sam wychodzić z domu, ma problemy z trafieniem tam samodzielnie i zawroty głowy (k. 2-4 akt sprawy).

Organ rentowy w odpowiedzi z dnia 19 września 2012 r. na odwołanie wniósł o jego oddalenie powołując się na argumentację wskazaną w zaskarżonej decyzji (kk. 7 akt sprawy).

Postanowieniem z dnia 06 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy na zasadzie art. 477¹¹ § 1 i 2 k.p.c. wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego J. K. – ojca ubezpieczonego K. K. – bowiem jego prawa i obowiązki zależą od rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy (k. 16 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony K. K., urodzony dnia (...), z zawodu kucharz, w dniu 21 czerwca 2000r. ukończył (...) Szkołę Zawodową Nr (...), nie pracował zawodowo, w dniu 02 lipca 2012 r. złożył wniosek o ustalenie prawa do renty rodzinnej po matce M. K. zd. B., zmarłej w dniu 09 czerwca 2012 r.

okoliczność bezsporna: wniosek o rentę rodzinną z dnia 02 lipca 2012 r. – k. 1-3 akt rentowych, akt zgonu M. K. – nienumerowane karty akt rentowych M. K.

Zmarła matka wnioskodawcy M. K. decyzją pozwanego od dnia 17 września 1988 r. uzyskała prawo do renty inwalidzkiej. Świadczenie powyższe pobierała do śmierci.

okoliczność bezsporna, vide: decyzje rentowe pozwanego – akta rentowe M. K.

Ubezpieczony w dniu 26 września 2006 r. został poddany badaniu przewodnictwa nerwowego nerwu pośrodkowego po prawej i łokciowego oraz strzałkowego po lewej stronie, czym sprawdzano odpowiedź ruchową, czuciową oraz falę F w badanych nerwach. Wynik wykazał cechy niewielkiej neuropatii czuciowej o charakterze aksonalnym.

dowód: dokument z Oddziału Neurologicznego Szpitala (...)w S. – k. 11 dokumentacji lekarskiej,

Od dnia 17 stycznia 2007 r. wnioskodawca jest uczestnikiem Środowiskowego Domu Samopomocy w T., korzystając z zajęć z powodu upośledzenia umysłowego oraz zaburzeń zachowania i emocji, chorując na dystrofię miotoniczną. Negatywnie na jego stan zdrowia wpłynęła śmierć matki w dniu 09 czerwca 2012 r. Jest osobą stosunkowo samodzielną, wymaga wsparcia przy załatwianiu spraw urzędowych, należy przypominać mu o dbałości o higienę osobistą i czystość ubioru. Bywa drażliwy, opryskliwy, wycofuje się z kontaktów. Ma tendencję do konfabulowania i ubarwiania rzeczywistości. Komunikuje się w sposób jasny i zrozumiały. Ze względu na dysleksję i dysortografię pisanie sprawia mu trudność. Pomimo samodzielności potrzebuje ciągłego wsparcia osób drugich, nie jest zdolny do podjęcia pracy zarobkowej.

U ubezpieczonego rozpoznano upośledzenie umysłowe lekkie, jak również wadę wzroku oraz zaburzenia słuchu. Zaburzenia rozwoju rozpoznano u wnioskodawcy w I klasie szkoły podstawowej.

dowód: opinia psychologiczna z dnia 23 lipca 2012 r. – k. 50 dokumentacji lekarskiej i k. 6 akt sprawy, historia choroby Oddziału nr 1 J. E. R. NZOZ w T. – k. 25-28 dokumentacji lekarskiej, zaświadczenie o stanie zdrowia z (...) sp. z o.o. w T. z dnia 28 czerwca 2012 r. – k. 31 dokumentacji lekarskiej

Ubezpieczony ubiegał się o rentę socjalną w 2006r. oraz w 2007r. Decyzjami organu rentowego z dnia 19 stycznia 2007r. oraz z dnia 14 września 2007r. odmówiono ubezpieczonemu prawa do renty socjalnej wobec nie stwierdzenia całkowitej niezdolności ubezpieczonego do pracy. K. K. nie odwoływał się od tych decyzji do sądu.

Dowód : plik renta socjalna w aktach rentowych ZUS

Orzeczeniem Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w T. z dnia 09 lipca 2009 r. ubezpieczonego zaliczono do znacznego stopnia niepełnosprawności na stałe, istniejącej od dzieciństwa, w ustalonym stopniu istniejącej od dnia 09 lipca 2008 r.

dowód: orzeczenie o niepełnosprawności z dnia 09 lipca 2009 r. – k. 42 dokumentacji lekarskiej

W opinii lekarskiej z dnia 25 lipca 2012 r. lekarz orzecznik pozwanego rozpoznał u badanego upośledzenie umysłowe lekkie I stopnia oraz dystrofię miotoniczną typu I. Orzeczeniem z tej samej daty lekarz ten stwierdził, iż ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

dowód: opinia lekarza orzecznika ZUS z dnia 25 lipca 2012 r. – k. 34 dokumentacji lekarskiej, orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z dnia 25 lipca 2012 r. – k. 7 akt rentowych

Od powyższego orzeczenia sprzeciw wniósł ubezpieczony. W opinii specjalistycznej lekarz konsultant neurolog wskazał, iż ogólny stan neurologiczny nie powoduje całkowitej niezdolności ubezpieczonego do pracy – dyskwalifikuje go jednak do wykonywania ciężkiej pracy fizycznej. W opinii specjalistycznej lekarz konsultant psycholog stwierdziła, iż upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim częściowo ograniczają zdolność badanego do samodzielnej aktywności zawodowej. W opinii lekarskiej z dnia 24 sierpnia 2012 r. komisja lekarska pozwanego podtrzymała w całości ustalenia lekarza orzecznika ZUS, orzeczeniem z tej samej daty stwierdzając, iż ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

dowód: sprzeciw ubezpieczonego od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS – k. 43 dokumentacji lekarskiej, opinia specjalistyczna lekarza konsultanta neurologa – k. 35-38 dokumentacji lekarskiej, opinia specjalistyczna lekarza konsultanta psychologa – k. 41 dokumentacji lekarskiej, opinia komisji lekarskiej ZUS z dnia 24 sierpnia 2012 r. – k. 52 dokumentacji lekarskiej, orzeczenie komisji lekarskiej ZUS z dnia 24 sierpnia 2012 r. – k. 9 akt rentowych

W celu ustalenia, czy stan zdrowia strony czyni ją całkowicie niezdolną do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało: przed ukończeniem 18 roku życia, w trakcie nauki w szkole lub do momentu jej ukończenia - przy czym przy ocenie stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy należy ustalić: stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowości przekwalifikowania zawodowego biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychiczne, datę powstania ustalonego stopnia niezdolności do pracy, trwałość lub przewidywany okres niezdolności do pracy - konieczne były wiadomości specjalne, zatem Sąd na mocy art. 279, 284 i 292 k.p.c. dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych: neurologa, psychiatry oraz psychologa.

dowód: postanowienie Sądu z dnia 06 listopada 2012 r. – k. 17 akt sprawy

Powołani w sprawie biegli dokonali u wnioskodawcy K. K. rozpoznania następujących schorzeń:

1. niższego niż przeciętny poziomu intelektualnego
2. zaburzeń zachowania i emocji
3. dystrofii miotonicznej typu I.

Po wykonaniu badania sądowo-psychiatrycznego oraz w oparciu o wyniki badań wykonanych uprzednio, bazując na dokumentacji przedłożonej w aktach sprawy biegli sądowi psycholog i psychiatra w łącznej opinii wskazali, iż wnioskodawca prezentuje niższy niż przeciętny poziom intelektualny (ostatnie badanie IQ = 80), błędy w teście wskazują na zaburzenia organiczne w spostrzeganiu o odtwarzaniu spostrzeżeń. Czyta ze zrozumieniem, pisze sprawnie, pismo dysgraficzne i czasami nieczytelne. Wykazuje niską dojrzałość osobowości, infantylizm emocjonalny, potrzebę zależności i poczucie nieporadności życiowej. Nie wykazuje cech choroby psychicznej, jest przyjazny wobec otoczenia, mało krytyczny w stosunku do niego i podatny na jego wpływ, sugestywny, niedojrzały emocjonalnie i

mający problem z kontrolą emocji i zachowania. W ocenie biegły łatwo nawiązuje ubezpieczony kontakt słowno-logiczny, wypowiada się na temat w sposób wyraźny, zachowuje się spokojnie, nastrój pogodny, dowcipkuje. Nie wykazuje objawów psychotycznych ani myśli lub zamiarów suicydalnych. Ma problemy ze skupieniem uwagi. Zdaniem biegłych badany od dzieciństwa wykazywał opóźnienie w rozwoju umysłowym, ujawnione już w pierwszym badaniu psychologicznym, nie radził sobie z nauką, wykazywał zaburzenia emocji i zachowania, impulsywność reagowania w sytuacjach problemowych. Nie występowały jednakże nigdy u niego ostre zaburzenia psychotyczne ani cechy depresji, nie był leczony w szpitalu psychiatrycznym. W ocenie biegłych sądowych psychiatry i psychologa stan psychiczny skarżącego nie czyni go całkowicie niezdolnym do pracy.

dowód: opinia biegłych sądowych psychiatry i psychologa – k. 29-32 akt sprawy

Po przeprowadzeniu badania klinicznego, ocenie dokumentacji medycznej, na podstawie dokumentacji w aktach sprawy, biegła sądowa neurolog zauważyła uogólnione wyszczuplenie mięśni, brak zaciskania pełnego powiek górnych, wyszczuplone kończyny górne, zwłaszcza przedramiona, słaby uścisk dłoni, trudności w prostowaniu palców rąk, trudności w ubieraniu się (zapinanie paska), obniżone napięcie mięśni, brak odruchów skokowych w kończynach dolnych. W ocenie biegłej sądowej dystrofia mięśniowa, wrodzona, genetycznie uwarunkowana (u zmarłej matki badanego, babci i jej rodzeństwa rozpoznano tę samą chorobę), z uogólnionymi zanikami mięśni czyni ubezpieczonego całkowicie niezdolnym do pracy – przy czym nasilały się one od 11 roku życia, zaś niezdolność do pracy powstała przed 18 rokiem życia. Biegła sądowa wyjaśniła, iż istotą schorzenia jest uogólnione osłabienie mięśni, a także występowanie objawów miotonicznych. Wynik badania z 2008 r. wskazuje na bardzo silnie wyrażoną komponentę miotoniczną, co tłumaczy dodatkowo – oprócz osłabienia mięśni – niesprawność manualną, uniemożliwiającą wykonywanie nawet wielu prostych prac fizycznych. Deformacja stóp utrudnia (osłabienie mięśni) prace fizyczne w pozycji stojącej – w tym w wyuczonym zawodzie kucharza – uniemożliwia pracę na wysokościach czy wymagającą dłuższego chorzenia. Charakter schorzenia postępującego stopniową z niesprawnością ruchową kończyn górnych i dolnych, złą sprawnością manualną w istotny sposób uniemożliwiająca zatrudnienie przy większości prac fizycznych. Z kolei biorąc pod uwagę istniejące od początku trudności z pisaniem, obsługa komputera, należy stwierdzić istotne utrudnienia w zdobyciu pracy przez wnioskodawcę w charakterze pracownika umysłowego. Mając na uwadze w/w stan i niepomyślne rokowania, w ocenie biegłej sądowej ubezpieczony jest niezdolny do pracy na okres 2 lat od daty badania – do miesiąca lutego 2015 r., który to okres winien wykorzystać dla zdobycia kwalifikacji do zatrudnienia w zawodzie, który pomimo zaburzeń sprawności ruchowej i manualnej mógłby wykonywać.

dowód: opinia biegłej sądowej neurologa – k. 35-38 akt sprawy

Zainteresowany J. K. przedstawił szereg zastrzeżeń pod adresem obydwu opinii wszystkich biegłych sądowych, kwestionując ustalenia bazujące na twierdzeniach ubezpieczonego, jak również ustalenia co do sposobu zachowania, poziomu umiejętności i zdolności badanego – stwierdzając, iż uznanie zatem wnioskodawcy za nie niezdolnego do pracy należy rozpatrywać jako niezgodne z rzeczywistością.

dowód: pismo procesowe zainteresowanego z dnia 11 marca 2013 r. – k. 65-66 akt sprawy

Z kolei pozwany organ rentowy zakwestionował opinię biegłej sądowej neurologa – wskazując, iż niewątpliwie schorzenie genetyczne ogranicza zdolność badanego do wykonywania ciężkiej pracy fizycznej, jednak nie czyni go niezdolnym do wykonywania jakiegokolwiek zatrudnienia. Przywołał, iż opiniował wnioskodawcę specjalista konsultant neurolog pozwanego i w ocenie pozwanego stwierdzony stan neurologiczny nie kwalifikuje wnioskodawcy do orzekania całkowitej niezdolności do pracy.

dowód: pismo procesowe pozwanego z dnia 07 marca 2013 r. – k. 69 akt sprawy

Biegła sądowa neurolog podała, iż uwagi pozwanego wskazują, że wnioskodawca porusza się sprawnie, zwracając uwagę na uogólnione osłabienie mięśni, nie wspomina o uogólnionych zanikach mięśni, z wyjątkiem mięśni twarzy. Przytoczyła swoje ustalenia z badania przedmiotowego – uogólniony zanik mięśni, obniżenie napięcia, osłabienie siły, trudności w podnoszeniu się z pozycji klęczącej, niepełna sprawność dłoni, trudność w prostowaniu

palców. Wykonywanie ruchów naprzemiennych jest istotnie upośledzone, podobnie jak inne czynności niezbędnych także w prostych pracach fizycznych. Zwróciła również uwagę, iż rokowania przy dystrofii miotonicznej jako schorzeniu postępującym i doprowadzającym do ogólnej niesprawności ustroju są w obecnym stanie wiedzy z reguły niepomysłne. Istniejące objawy niesprawności ruchowej i manualnej wykluczają zdolność do pracy fizycznej wymagającej chodzenia, nawet niewielkiego dźwigania a także dłuższego siedzenia. Objawy zaś miotoniczne uniemożliwiają wykonywanie wielu czynności zwłaszcza manualnych, a także zdolność do wielu prac fizycznych zwłaszcza w niekorzystnych warunkach klimatycznych (zimno). Badany zaś jako absolwent szkoły zawodowej nie rokuje zatrudnienia w warunkach pracy umysłowej, zaburzenia pracy rąk uniemożliwiają zatrudnienie przy obsłudze m.in. komputera. Tym samym biegła sądowa nie znalazła podstaw do zmiany wcześniejszej opinii.

dowód: opinia uzupełniająca biegłej sądowej neurologa – k. 77 akt sprawy

Biegli sądowi psychiatra i psycholog we wspólnej opinii uzupełniającej wyjaśnili, iż opiniując badanego opierali się na aktualnie przeprowadzonych badaniach i przedłożonej dokumentacji leczenia psychiatrycznego oraz testach i wynikach badań – w tym m.in. zaświadczeniu psychologicznym z dnia 11 stycznia 2013 r., gdzie ujawniono niższy od przeciętnego poziom intelektualny $II=80$ (badanie z dnia 20 i 27 sierpnia 2012 r.). Ubezpieczony, wbrew twierdzeniom zainteresowanego, potrafi czytać i pisać – na dowód czego biegli przedstawili oryginał testu zdań niedokończony J. B. Rottera. W zakresie zaburzeń natury fizycznej ich ocenę biegli pozostawili biegłej sądowej neurolog. Podtrzymali równocześnie opinię, wskazując, iż stan psychiczny nie czyni wnioskodawcy niezdolnym do pracy.

dowód: opinia uzupełniająca biegłych sądowych psychiatry i psychologa – k. 79 akt sprawy

Bezsporny stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych pozwanego oraz dokumentacji lekarskiej ZUS, których prawdziwości i rzetelności nie kwestionowała żadna ze stron postępowania. Sąd również nie znalazł podstaw, by odmówić im wiarygodności.

Opinie wydane w sprawie przez biegłych sądowych zostały sporządzone w sposób rzeczowy i konkretny, zawierają jasne, logiczne i przekonujące wnioski. Zostały one uzasadnione w sposób wyczerpujący i zgodny z wiedzą medyczną posiadaną przez biegłych, dlatego też Sąd w pełni je podzielił. Opinie te zostały wydane po dokonaniu oględzin i badaniu ubezpieczonej, analizie przedłożonej przez nią dokumentacji lekarskiej i w oparciu o wyniki badań znajdujące się w aktach ZUS i w aktach niniejszej sprawy. Wyczerpująco zostało opisane stwierdzone u ubezpieczonej schorzenia i ich wpływ na jego zdolność do pracy. Sąd nie znalazł podstaw do podważenia opinii biegłych, uznając, iż stanowią one wiarygodną podstawę do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego K. K., stanowiące przedmiot niniejszego postępowania, zasługuje na uwzględnienie jako zasadne.

Sąd zważył, iż zgromadzony w toku postępowania materiał dowodowy w pełni zasługuje na wiarę, dokumenty zawarte w aktach rentowych ubezpieczonego oraz dokumentacji lekarskiej nie były kwestionowane przez żadną ze stron co do ich prawdziwości, rzetelności. Także i Sąd nie znalazł podstaw by nie dać im wiary.

Opinie sporządzone przez biegłych sądowych są rzeczowe i konkretne, zawierają jasne, logiczne i przekonujące wnioski. Zostały uzasadnione w sposób wyczerpujący i zgodny z wiedzą medyczną posiadaną przez biegłych. Sąd w pełni je podzielił. Zważyć należy, że zostały wydane po dokonaniu oględzin i badaniu ubezpieczonego, analizie przedłożonej przez nią dokumentacji i w oparciu o wyniki badań znajdujące się w aktach ZUS i aktach sprawy.

Zważyć należy, iż w toku przedmiotowego postępowania Sąd Okręgowy, celem dokładnego zbadania stanu zdrowia ubezpieczonego, dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych specjalizacji adekwatnych do wskazanych przez ubezpieczonego schorzeń, które w jego ocenie uzasadniają uznanie całkowitej niezdolności do pracy. Zgromadzony w ten sposób materiał dowodowy stanowi rzetelną podstawę do wydania przez Sąd orzeczenia w sprawie.

Nie budziło wątpliwości Sądu, że ubezpieczony cierpi na określone schorzenia, jednakże, co wymaga podkreślenia, to nie fakt występowania schorzeń, a jedynie stopień ich zaawansowania, musi powodować niezdolność do pracy w stopniu wymaganym do przyznania prawa do wnioskowanego świadczenia. Należy wskazać przy tym, iż subiektywna ocena stanu zdrowia ubezpieczonego i jego przekonanie, że jest niezdolny do pracy, nie może zastąpić oceny dokonanej przez biegłych sądowych – wysokiej klasy specjalistów, którzy w przekonujący sposób uzasadnili swoje stanowisko (wyrok SN z dnia 22.01.1998r., II UKN 466/97, OSNAP 1999/1/25). Wskazać przy tym należy, iż nie chodzi o łączne ustalenie przez wszystkich powołanych w sprawie biegłych istnienia niezdolności do pracy w stopniu uzasadniającym prawo do renty, albowiem każdy z biegłych wypowiada opinię w zakresie własnej specjalizacji i ta opinia jest w dalszej kolejności przedmiotem weryfikacji sądu.

Zgodnie z art. 65 ustęp 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U z 2009r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) , renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. W myśl ustęp 2 tego przepisu, przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy.

W myśl art. 67 ustęp 1 punkt 1 cyt. wyżej ustawy, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione są członkami rodziny uprawnionymi do renty rodzinnej.

Zgodnie z art. 68 ustęp 1 cyt. wyżej ustawy dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

1)do ukończenia 16 lat;

2)do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo

3)bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w punkt 1 lub 2.

Jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów (ustęp 2).

W niniejszej sprawie niespornym było, że ubezpieczony K. K. jest osobą uprawnioną do ubiegania się o prawo do renty rodzinnej po zmarłej matce M. K..

Z uwagi na okoliczność, że ubezpieczony ukończył wiek 25 lat, koniecznym w sprawie było zbadanie, czy spełnia on przesłankę nabycia prawa do renty rodzinnej przewidzianą w art. 68 ustęp 1 punkt 3 ustawy – mianowicie, czy przed ukończeniem 16 roku życia lub do ukończenia nauki w szkole, nie dłużej jednak niż do 25 roku życia, był on osobą całkowicie niezdolną do pracy.

W związku z powyższym Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłych sądowych psychiatry, psychologa i neurologa, a więc osób posiadających odpowiednie kwalifikacje w stosunku do stwierdzonych i sygnalizowanych w treści odwołania schorzeń ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy przyjął przedstawione opinie biegłej sądowej neurologa za podstawę rozstrzygnięcia w sprawie, ponieważ w jego ocenie są one miarodajne, wnioski w nich wysnute logiczne i właściwe, a ich uzasadnienie są wyczerpujące i przekonujące. Sąd podzielił tym samym stanowisko, iż stan zdrowia ubezpieczonego K. K. z uwagi na schorzenie w postaci dystrofii mięśniowej wrodzonej, genetycznie uwarunkowanej, z uogólnionymi zanikami mięśni i objawami miotonicznymi czyni go całkowicie niezdolnym do pracy zarobkowej przy ustaleniu, iż naruszenie sprawności organizmu w tym zakresie powstało przed ukończeniem przez wnioskodawcę wieku 18 lat życia. Biegła sądowa neurolog w swojej pierwszej opinii w zakresie badania przedmiotowego zauważyła następujące objawy: uogólnione wyszczuplenie mięśni, brak zaciskania pełnego powiek górnych, wyszczuplone kończyny górne, zwłaszcza

przedramiona, słaby uścisk dłoni, trudności w prostowaniu palców rąk, trudności w ubieraniu się (zapinanie paska), obniżone napięcie mięśni, brak odruchów skokowych w kończynach dolnych. W ocenie biegłej sądowej dystrofia mięśniowa, wrodzona, genetycznie uwarunkowana (u zmarłej matki badanego, babci i jej rodzeństwa rozpoznano tę samą chorobę), z uogólnionymi zanikami mięśni czyni ubezpieczonego całkowicie niezdolnym do pracy – przy czym nasilały się one od 11 roku życia, zaś niezdolność do pracy powstała przed 18 rokiem życia. Biegła sądowa wyjaśniła, iż istotą schorzenia jest uogólnione osłabienie mięśni, a także występowanie objawów miotonicznych. Wynik badania z 2008 r. wskazuje na bardzo silnie wyrażoną komponentę miotoniczną, co tłumaczy dodatkowo – oprócz osłabienia mięśni – niesprawność manualną, uniemożliwiającą wykonywanie nawet wielu prostych prac fizycznych. Deformacja stóp utrudnia (osłabienie mięśni) prace fizyczne w pozycji stojącej – w tym w wyuczonym zawodzie kucharza – uniemożliwia pracę na wysokościach czy wymagającą dłuższego chorzenia. Charakter schorzenia postępującego stopniową z niesprawnością ruchową kończyn górnych i dolnych, złą sprawnością manualną w istotny sposób uniemożliwiająca zatrudnienie przy większości prac fizycznych. Z kolei biorąc pod uwagę istniejące od początku trudności z pisaniem, obsługa komputera, należy stwierdzić istotne utrudnienia w zdobyciu pracy przez wnioskodawcę w charakterze pracownika umysłowego. Mając na uwadze w/w stan i niepomyślne rokowania, w ocenie biegłej sądowej ubezpieczony jest niezdolny do pracy na okres 2 lat od daty badania – do miesiąca lutego 2015 r., który to okres winien wykorzystać dla zdobycia kwalifikacji do zatrudnienia w zawodzie, który pomimo zaburzeń sprawności ruchowej i manualnej mógłby wykonywać (k. 35-38 akt sprawy). Ustosunkowując się zaś do zarzutów pozwanego, który podnosił, iż rozpoznane schorzenia badanego oraz stopień ich nasilenia nie kwalifikuje wnioskodawcy do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy (k. 69 akt sprawy) biegła sądowa wyjaśniła, iż wykonywanie ruchów naprzemiennych jest przez wnioskodawcę istotnie upośledzone, podobnie jak inne czynności niezbędnych także w prostych pracach fizycznych. Zwróciła również uwagę, iż rokowania przy dystrofii miotonicznej jako schorzeniu postępującym i doprowadzającym do ogólnej niesprawności ustroju są w obecnym stanie wiedzy z reguły niepomyślne. Istniejące objawy niesprawności ruchowej i manualnej wykluczają zdolność do pracy fizycznej wymagającej chodzenia, nawet niewielkiego dźwigania a także dłuższego siedzenia. Objawy zaś miotoniczne uniemożliwiają wykonywanie wielu czynności zwłaszcza manualnych, a także zdolność do wielu prac fizycznych zwłaszcza w niekorzystnych warunkach klimatycznych (zimno). Badany zaś jako absolwent szkoły zawodowej nie rokuje zatrudnienia w warunkach pracy umysłowej, zaburzenia pracy rąk uniemożliwiają zatrudnienie przy obsłudze m.in. komputera (k. 77 akt sprawy) – co w praktyce należy interpretować zdaniem Sądu jako obiektywny brak możliwości na dzień wyrokowania podjęcia przez ubezpieczonego K. K. jakiegokolwiek pracy zawodowej, fizycznej bądź też umysłowej. W tym zakresie Sąd miał także zarys historii choroby wnioskodawcy oraz innych jej przypadków w rodzinie matki wnioskodawcy a żony zainteresowanego, przedstawiony na rozprawie przez zainteresowanego (jego ojca), który pokrywa się niewątpliwie z rozpoznaniem dokonany przez wspomnianą biegłą sądową odnośnie genetycznych uwarunkowań wnioskodawcy (k. 37 akt sprawy).

Sąd przychylił się do opinii biegłej sądowej neurologa, uznając, że jest ona specjalistą w zakresie podstawowych schorzeń zdiagnozowanych u ubezpieczonego. Sąd uznał również, że ze względu na sposób argumentacji opinia ta jest dobrze umotywowana – w jej treści wskazano na objawy obserwowane u ubezpieczonego już w okresie nauki w szkole podstawowej, zatem przed 16 rokiem życia, co ma istotne znaczenie z punktu widzenia podstawowej kwestii spornej w niniejszym postępowaniu – ustalenia, czy orzeczona u niej całkowita niezdolność do pracy powstała do ukończenia 16 roku życia przez badaną.

Mając na względzie specyfikę postępowania w sprawach ubezpieczeń społecznych oraz fakt, iż w przedmiotowej sprawie pomiędzy ubezpieczonym a organem ubezpieczeń społecznych powstał spór dotyczący ustalenia daty zaistnienia całkowitej niezdolności do pracy, Sąd Okręgowy uznał, iż przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy zasadnicze znaczenie winna znaleźć zasada wyrażona w art. 6 k.c., zastosowana odpowiednio w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych. Zgodnie, bowiem z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Sama zasada skonkretyzowana w art. 6 k.c., jest jasna. Ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, a więc neguje uprawnienie żądającego, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje (Komentarz do

kodeksu cywilnego. Księga pierwsza, część ogólna. Stanisław Dmowski i Stanisław Rudnicki, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2005 r., Wydanie 6). Również judykatura stoi na takim stanowisku, czego wyrazem jest wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna i Administracyjna z dnia 20 kwietnia 1982 r., I CR 79/82, w którym wyrażono pogląd, iż „Reguła dotycząca ciężaru dowodu nie może być rozumiana w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, spoczywa on na stronie powodowej. Jeżeli strona powodowa udowodniła fakty przemawiające za zasadnością powództwa, to na stronie pozwanej spoczywa ciężar udowodnienia ekscencji i faktów uzasadniających jej zdaniem oddalenie powództwa”.

Przenosząc powyższą regułę na grunt niniejszej sprawy należało przyjąć, że odwołując się, zaprzeczając twierdzeniom organu ubezpieczeniowego który dokonał niekorzystnych dla niej ustaleń, winna w postępowaniu przed sądem nie tylko podważyć trafność poczynionych w ten sposób ustaleń dotyczących odmownej decyzji o prawie do świadczenia, ale również, nie ograniczając się do polemiki z tymi ustaleniami, wskazać na okoliczności i fakty znajdujące oparcie w materiale dowodowym, z których możliwym byłoby wyprowadzenie wniosków i twierdzeń zgodnych z jego stanowiskiem reprezentowanym w odwołaniu od decyzji. Ubezpieczony dokonał tego skutecznie w treści swojego odwołania, wskazując, iż dowody znajdujące się w aktach organu rentowego potwierdzają wystąpienie u niej całkowitej niezdolności do pracy przed ukończeniem przez nią 16 roku życia, jak również twierdzenia te znalazły odzwierciedlenie w opinii biegłej sądowej neurologa.

Zważyć w tym miejscu należy, iż specyfika oceny dowodu z opinii biegłych sądowych wyraża się tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez Sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych, tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej. Kryteria oceny tego dowodu stanowią również: poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanych w nich stanowisk oraz stopień stanowczości wyrażonych w nich ocen.

Sąd uznał zatem, stosownie do opinii powołanej w sprawie biegłej sądowej neurologa i rozpoznanych przez nią schorzeń, a w szczególności mając na uwadze kompetencję ograniczoną w zasadzie do możliwości opiniowania stanu zdrowia ubezpieczonego zgodnie z zakresem posiadanej specjalizacji, iż bez wątplenia stanowisko biegłej wyrażone w jej obydwu opiniach przemawiają za uznaniem ubezpieczonego za całkowicie niezdolnego do pracy i brak jest jakichkolwiek podstaw, przy dysponowaniu wystarczającą i należyście uzasadnioną opinią w sprawie, do zakwestionowania tejże opinii.

Reasumując, należy stwierdzić, że ubezpieczony K. K. spełnia podstawową przesłankę – wynikającą z art. 68 ustęp 1 punkt 3 ustawy – konieczną dla przyznania prawa do renty rodzinnej dla dziecka bez względu na wiek, jaką jest całkowita niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 16 roku życia lub w czasie nauki szkolnej (która ubezpieczony ukończył w dniu 21 czerwca 2000r. w wieku 19 lat) . W związku z tym zaskarżona decyzja organu rentowego z dnia 27 sierpnia 2012 r. jest błędna, nie odpowiada prawu i podlegała zmianie.

W tym miejscu zwrócić także należy uwagę na to, iż zgodnie z brzmieniem art. 118 ust. 1a ustawy, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Należy podkreślić, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r. OTK-A 2007/8/97 powyższy przepis należy rozumieć w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nie ustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy.

Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie okoliczności, na podstawie których Sąd uznał odwołanie ubezpieczonego za zasadne zostały ostatecznie wyjaśnione w drodze uzupełnienia materiału dowodowego o opinie biegłych sądowych, w

szczegółności biegłej sądowej neurologa, co do istnienia w przypadku wnioskodawcy całkowitej niezdolności do pracy, co uzasadnia zastosowanie dyspozycji art. 118 ust. 1a ustawy poprzez wnioskowanie a contrario.

W konkluzji z przytoczonych wyżej względów Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami orzekł jak sentencji wyroku – w jego punkcie 1 zmieniając zaskarżoną decyzję pozwanego z dnia 27 sierpnia 2012 r. i przyznając wnioskodawcy K. K. prawo do renty rodzinnej po zmarłej matce M. K. od dnia 01 lipca 2012 r. (tj. od pierwszego dnia miesiąca złożenia wniosku o świadczenie), biorąc pod uwagę fakt, iż wniosek o rentę ubezpieczony złożył w dniu 02 lipca 2012 r. oraz dyspozycję art. 129 ust. 1 cyt. ustawy emerytalnej, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

Działając zaś na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy, Sąd wnioskując a contrario, w punkcie 2 wyroku nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, mając na uwadze fakt, iż dopiero wyniki niniejszego postępowania dowodowego w postaci opinii powołanych w sprawie biegłych sądowych pozwoliły na poczynienie wiążących ustaleń co do stanu zdrowia wnioskodawcy oraz oceny jego zdolności do pracy, mającego wpływ na jej prawo do wnioskowanego świadczenia.

SSO Monika Popielińska